

Plymouth, Pa., 4 Rugpjūčio.

Pereitą savaitę atsibuvo mieste St. Louis populistų tautiszka konvencija. Partija populistų arba tautiszka partija yra dar labai silpna kaip galybė skaitlingumo, taip lygei ir pinigiskom sylom. O kaip šio gadynė visokia galybė ir stiprybė remesi veik vien tik tai ant pinigisko perpirkimo, todėl naujiena jei nekurie ir iš populistų partijos, užmiršę visūmėniską labą ir labą savo partijos, pasidavė perpirkimui. Iš pradžių ilgai ir karštai rėmėsi tarp savęs apie aprinkimą kandidatų: ar užtvirtinti demokratišką tikieta ir tokiu budu paremti sidabrinius ar aprinkti sav naują tikieta, — nūmonės buvo dviejopos. Po ilgų gincų ir tardimosi emėsi pagaliaus pirmiausia prie nominacijos viceprezidento. Demokratiškas kandidatas Sewell daugel turėjo priesų tarp populistų, įpatingai iš pietinių valstijų ir apie nominaciją jo negalima buvo mislyti jau iš karto, o labiausia dėlei to negalėjo but jisai nominavotas populistais, kadangi jisai yra milijonierium, kas but per daug didelis paniekinimas populistų partijos, kurios eilėse nėra kenzemi kapitalistai. Po perstatymo keletu kandidatų ant to ir po balsavimų pasirodė pagaliaus, kad Thomas E. Watson, būvęs populistiskas pasiuntinys į kongresą iš Georgijos, gavo daugiau balsų, ir tokiu budu tapo nominavotas ant kandidato viceprezidento. Antrytojaus imtasi būvo prie nominacijos kandidato ant prezidento, ir dabar buvo ilgi tasymasi. Vakarinių valstijų delegatai norėjo kad but užtvirtintas demokratiškas kandidatas — Bryan; rytinių valstijų populistai priesinosi tam ir perstatė iš savo pusės Nortoną.

Bet pirmųjų, t. y. kurie rėmė Bryana buvo daugiau ir per tai antriejie liko pergalėti ir kandidatu ant prezidento tapo pastatytas Bryan. Po atlikimo nominacijos iszrinkta buvo kominetai dėl tolesnio darbavimosi link pervirszijimo tos partijos ant ateinancijos lapkritinės kompanijos.

Kada Bryan dasigirdo, kad jisai nominavotas ant kandidato prezidento, o jo draugas Sewell ne, telegrapavojo, buk nehorys priimti tos nominacijos. Bet telegramas jo nebuvo skaitytas ant konvencijos ir nežiurint ant tokio jo atsiliepimo, likosi užtvirtintas ir po tam ir patsai priėmė tą užtvirtinimą, ir yra dabar demokratiško-populistišku kandidatu.

Bet prakilnesni iš populistų, kuriems rupi ne turtas tikt gerovė žmonijos, negana ką ant konvencijos buvo prieszingi tam, bet ir dabar kiek įstengent rupinasi pagriauti tokį užtvirtinimą ir stengsis atkalbėti kitus nū tokio pardsavimo. John Caufield'as, vyriausis vadovas populistų, — atsiliepė: „Man rodos, kad besocziai ant aukso bei sidabro tai vis padarė, kad prikabino silpnesnius idant nominuoti Bryaną ant kandidato, jie gauna už tai užmokestį, iszstatę mus ant pardavimo. Jei mes ir isztiesų norėtumė sutikti ant tokio žingsnio konvencijos, tai tūm pacziu patvirtintume, kad troksztame panaikinimo savo partijos. Dėlei to viso stengsiūsi dirbti taip, kad sumuszti parsidavėlius, o dėlto balsūsiu už McKinley. Populistiška konvencija valstijinė bus 14 d. Rugpjūčio Galveston'e, tenai pridėsiu visas savo sylas, kad arcziau susinerti su republikonais“. Ir ne tik tai tas viens, bet daugelis atsiranda iš prakilnesnių populistų, kurie mato tą pikta, kuris gal iszeiti susinerus su demokratais.

Platformo savo populistai reikalauja liūso ir neaprubežiūto muszimo sidabrinių pinigų vertume prie aukso kaip 16—1; reikalauja panaikinimo nūszimtinių bondų; reikalauja praplatinimo tiesų, kas link gavimo randavos žemės be mokesties ukėsam szios szalies; rinkimai prezidento, viceprezidento ir senatorių tur but be jokio nutraukimo atliekami balsavimais tiesiog per žmones, taip-gi ir tiesos valdiszkos tur but sustatytos per žmones ir tik tai tada gal but pritaikytos prie valdymo, kada žmonės ant to sutiks; Kubai Su vienytos Valstijos tur rupintis suteikti patvaldytę, yra ir daugiau mažesnės svarbos atsiliepimų platformo populistų. Mieste St. Louis atsibuvo taip-gi konvencija senovinės sidabrinės partijos. Ši turi tik tai vieną mierį t. y. liūsa muszimą sidabrinių pinigų, ir per tai vienbalsiai užtvirtino demokratišką tikieta.

Liūsas ir neaprubežiūtas muszimas sidabrinių pinigų laikėsi iki 1873 meto; kada sidabriniai pinigai muszėsi vertume prie aukso kaip 16—1, t. y. 16 uncijų sidabro turėjo tiek vertės kaip 1 uncija aukso, bet kada nū 1873 m. ta tiesa buvo panaikyta ir pinigine miera likosi tik tai aukšas, iš sidabro muszėsi tik tai tiek pinigų, kiek vertės buvo aukso. Ta tiesa ir dabar yra kaip Suv. Valst., taip lygiai ir kitose pirmaeilinėse vieszpatystėse.

Liūsas muszimas sidabrinių pinigų užvestas sziose szalise: Vidurinė Ameriko, Bolyvijo, Columbijo, Meksiko, Japonijo, Kinūse, Persijo, Ecuador ir Tripolis. Tai vis yra szalys, kur szviesa mokslo labai silpnai dar prasiplatinus. Bet mus sidabriniai nor prie anų szalių prilygti ir Suvienytas Valstijas. Liūsas muszimas sidabrinių pinigų kenktų ne tikt prastiem darbinįkam, bet

ir tiem iš kapitalistų, kurie tur paskolinę savo pinigus ir nepastatė skolinant iszlygų, kad skola tur but atidūdama jiems auksu, nės jei, po įvedimo liūso muszimo sidabrinių pinigų, atidūtu jiems tą skolą sidabru, tai vietoje paskolytų pinigų jie gautu tik tai veikpusę visų pinigų, nors skola but tūmet jums pilnai iszmokėta. O tai vis dėlei to, kad dabar, esant tik tai auksinei valiutai, nors sidabras ir netur pilnos savo vertės, bet visur, kaip ir popieriniai pinigai, yra priimamas, kadangi už kozną dolerį sidabro galima gauti dolerį auksu.

Kiek aiskiau apie szį dalyką bus sekancziūse numeriūse.

New Yorke kaip pranesza „Kardas“ 12 d. Liepos Liberty Hallėje ant E. Houston ulyczios atsibuvo susirinkimas lietuvių dėl apsvarstymo dalykų busencio teatro ant nauodos emigrantų namo. Yra tai labai puikus užmanymas tenykszcziū lietuvių, kad tik tai tai vis iszsipildytu, nės, kaip dūdasi patėmyt, labai daug atsiranda tokių, kurie pasirodydami kad daug supranta, peikia tokias (pagal jų nūmonę) paikystes, kaip mislį uždėti emigrantų namą. Tai ne nū vieno galima iszgirsti, jog mes niekūmet negalim uždėti emigrantų namą. Žinoma, jei apie tai nesirupsim, tai niekūmet tas neįvyks, ir visas praeitinis darbas apie tai, pasiliks vien tikt ant iszjūkimo. Kaip uždėti emigrantų namą, nėra reikalo man dabar ką apie tai ir tarti, nės jau ne vieno yra nurodymas link to dalyko; zinome taip-gi, kad ant uždėjimo reikalingi yra pinigai ir kad tūs pinigus turime patys sudėti. Kaip reikia veikti kad surinkti ant tokios įrėdnės pinigus taip-gi buvo nurodyta. Viena tik tai noriu da sziczion atsiliepti, kad ant jeib kokių susirinki-

mu beje: balių, piknių ir t. t. but laikomos kalbos dėlei paukvatinimo prie kokių ten nebuk tautiszkų darbų. Didėi mau užgavo szirdj, o misliju kad ir kožnas turėjo jausti, kaip ant piknių, kurį isz redė Philadelphijos lietuviai, vietinis Philadelphijos lietuviszkas klebonas, vietoje ką naudingesnio pasakyti bureliui ten buvusių lietuvių pradėjo visaip iszmisliot „Vienybę“. Kas per priežastis tokio neužkentimo, negalima pasakyti? Gal norėjo atkalbėti žmones nū skaitymo, kaip „V.“, taip lygei ir kitų lietuviszkų laikraszezių, kad po tam žmonės neturētu per ką atszaukti į kitus savo brolius, jei kas tarp jų, o gal ir klebono atsitiktų. Kaip pranesza vienas isz Philadelphijos parapijonų, tai ir po teisybei nelabai gerai pradeda elgtis jų klebonas, link parapijos reikalų.

Isz Lietuvos.

— *Suvalkų rėdyba.* Dieną 10 ar apie 10 Liepos *Kalvarijoje* suėmė žydą, pardavinėjantį lietuviszkas knygas. Rado pas jį daugybę maldaknių ir lietuviszkų laikraszezių. Žydą tūjaus suaresztavojo. Žydas sako, kad tos knygos yra ne jo, tikt jisai radęs ant kokio tvartuko ir emė pardavinėti. Kiek asz girdėjau, tai taip buvo: žydas tas knygas pavogė nū vieno lietuvių ir davė jas pardavinėti savo mokytiniui katalikui (žydas yra siuvejās). Tas mokytinis pardavinėjo knygas, davė pinigų žydui ir sav pasilikdavo. Bet žydas godus ant pinigų — jam pasirodė, kad jisai daug daugiau užpelnys, jei jisai pats pardavinės. Ir, žinoma, butų daugiau pelnės, bet jo mokytinis supykęs už nutraukimą pelno, apskundė žydą žandarams, kurie ir rado pas jį gerokai visokių lietuviszkų knygų.

Tas atsitikimas padarė didelį džiaugsmą Kalvarijos miesczionims — lenkams. Jau turbūt tie lenkai per savo arroganciją niekur negali sutikti su lietuviais. Visiems yra žinomi vaidai Amerikos lietuvių su lenkais, nestokūja tokių vaidų ir Lietuvoje. Ypatingas daiktas — pas mus, kur tikt reikia bartis su lenkais; vis už bažnytinių giedojimų. Garsus ginczas lietuvių su lenkais — miesczionimis buvo *Lazdijūse*, kur saujelė lenkų norėjo priversti visą lietuviszką parapiją giedoti bažnyčioje lenkiskai. Kalvarijoje tokių garsių intrigų nebuvo, vienok yra didelė neapykanta tarp parapijonų lietuvių ir miesczionių lenkų nū to sykio, kaip anais metais tapo įvestas lietuviszkas giedojimas. Pradėjus giedoti bažnyčioje lietuviszkai, lenkai iszpradzių nenorėjo apsileisti: kada lietuviai užgiedodavo „Pulkim ant kelių“, lenkai varė savo lenkiską giesmę, bet matydami, kad jų balsai nyksta daugybėje lietuviszkų balsų, turėjo apleisti sparnus, vienok į jų szirdis įsikraustė bails neapykanta prieš lietuvius. Kad jie primanytų, tai viena diena visus lietuvius iszsmaugtų. Joki žandarai ar zemskiai taip nepersekioja lietuviszkų knygų ir nesznipinėja apie tūs, kurie pardavinėja jas, kaip Kalvarijos lenkai. Dėlto kas gali apsaityti, koksai dabar džiaugsmas, kad daugybė knygų, tų nekencziamų lietuviszkų knygų, isz kurių lietuviai bažnyčioje gieda — pateko į žandarų rankas! Dabar lenkai, dagirdę nū žydo, kad tos knygos yra ne jo locnos, tikt kas — zin kokio lietuvių, keteras stato, kad surasti tą lietuvių ir pavesti į žandarų rankas. Toki yra Kalvarijos miesczionys lenkai, toki, regis, jie yra ir visur, kur tikt jų yra; Kalvarijos lietuviai kitaip jų nevadina, kaip tikt „kulbialai-

žiais“ — vardas pergražus už jų tokius darbus.

Skaitytojas žino, kad Karklinių valsčius padavė praszymus Apuchtinui, Szuvalovui ir ministerjui Vidurinių dalykų, kad jų pradinėje moksleinėje bent dussyk ant savaitės mokytų vaikus lietuviszkai isz *lietuviszkų knygų su lotyniskom raidėm.* Kaip atsakymas Apuchtino ant to praszymo yra iszsiuntinėtas po visus valsčius cirkulioris Suvalkų gubernatoriaus, kur yra pasakyta, kad kuratorius (popeczitelius) Varšavos mokslinio apskriczio (Apuchtinas) pripažindamas teisingu praszymą valsczionių, kad mokslainėse butų daleista mokyti jų vaikus ir ant lietuviszku knygų su lotyniskomis raidėmis arba *kad ir su gudiszkom*, liepia apgarsyti gubernatoriui po visus valsčius, kur yra lietuviai, kad yra daleista mokyti vaikus isz penkių lietuviszkų knygų su *gudiszkom raidėm* (Rusiszkas mokslas dėl lietuvių, Lietuviszka grammatika, Katakizmos dėl katalikų ir tt.). Taip gi, kad turėtų isz ko lietuviai melstis, Apuchtinas pripažįsta, kad tikrai yra reikailas atspausti antru iszdavimu „Aukso Altorių“ (gudiszkom raidėm) skaitliuje 5000 ekzemplierių ir iszsiųsti į lietuviszkus valsčius, kad ten jų „nedidelė dalis“ butų dovanai iszdalyta, o kiti iszpardūti.

Na o ką? Karkliniečiai praszė, kad jų vaikus butų daleista mokyti lietuviszkai isz knygų su *lotyniskom raidėm*, o nū Apuchtino gavo atsakymą, kad jų praszymas yra teisingas, dėlto yra iszklausytas: daleista yra mokyti vaikus isz lietuviszkų knygų su *gudiszkom raidėm.* Kas czia yra? jūkai? ar gudai už savę kvailesnių jieszko? Praszo, kad daleistų knygas su lotyniskoms raidėms, o jie atsako — daleidziam, tete jums knygas su *gudiszkom raidėms*,

Ar czia klaida kokia? O né, tai ne klaida! perdaug gerai žinoma yra svarba lotyniszkų litarų, perdaug didelis antagonizmas už jas tarp gudų valdzios ir lietuvių visūmėnės. Gudai gana gerai suprato, ko nū jų lietuviai reikalauja, tikt nusidavė nieko nesuprantą. Jau mes žinome daug visokių budų, kuriais gudai nori mus prigauti, kad mums įkiszi savo litaras; dabar prie žmonių budų prasimanė naują, sulyg sziol, kiek man žinia, niekur nepraktikavotą — nusidūti kvailiais, nesuprantancziais ko nū jų reikalauja. Kvailiokit sav sveiki, ir pasiliksit kvailiais, kaip buvote. Mes jau pradėdam suprasti, ko jus norite nū mus. Neabejoju, kad Karkliniečiai netylės ir papraszys gudų, kad jie liautusi kvailioję ir atsakytų jiems tiesiog ant klausymo kaip subrendusiems žmonėm, o ne kaip kudikiam. Liekasi dar isztirti, kas czionais prasimanė buti „komedijantu“, ar pats Apuchtinas, ar Vilkaviszkie virszinjkas. Žinoma, czia to kaltė, katras prie praszymo dadėjo nū savę žodžius: „arba kad ir gudiszkom raidėm“. Tikiūsi, kad bus galima susėkti ir tą „komedijantą“.

Ant praszymo p. Szliakio, kad jam daleistų atspausti lietuviszkas dainas lotyniskom raidėm Maskolijoje parėjo isz Petrapilės atsakymas, kad jo praszymas nėra iszklausytas.

Galutinai yra užtvirtiti projektai geležinkelio nū Grodno per Augustavą, Suvalkus į Alytą.

Dieną 12 Liepos *Pilviszkiūse* buvo primicijos kunigo Sendziuko.

Gudai rengesi prie suraszymo viena diena gyvėtojų visos Maskolijos. Mūs rėdyboje taip gi yra jau iszrinkti raszejai, su kuriais kartais pats pavieto virszinjkas vazinėja po kaimus daryti mėginimus, ar seksis raszinėti.

Senapilės pavieto virszinij-
kas Golechovskis yra susirgęs,
ir jo priderystes pildo p. Mar-
kov'as, zemskių virszinijkas.
Žvalgunas.

— Naujas lietuviszkas ju-
doszius yra — Bagdonas isz
Urvių kaimo, Grizskabudžio
vaitystos, Naumiesčio pav.
Suvalkų gub. Apskundė jis
maskolizkiems žandarams sa-
vo kaimyną, gyvenantį per
ežią, Jankaucką, kak tas pri-
laiko lietuviszkas knygą ir
laikraszczius. Isznetycziau at-
kako žandarai, padarė kratą
ir surado daugel lietuviszkų
rasztų. Kas bus su Jankauc-
ku, dabar dar nežinia. Kitur
žmonės saugojasi judoszių, jei-
gu ir mūsų žmonės tą darytų,
turėtu judosziai kraustyti isz
Lietuvos pas savo draugus
maskolius. Airiai, paveiks-
lan, savo iszdavėjus tiesiog už-
smaugia. (Lietuva).

Isz Prusu Lietuvos.

11 dieną Balandžio po trum-
pos ligos pasimirė Erdmonas
Pencziukas, mokytojas pradi-
nių mokyklų, Budupėnūse
Ragainės apskrityje. Velio-
nis Pencziukas buvo tvirtas
lietuvis ir didis darbininkas
ant lietuviszkos dirvos, kada
iszėjo „Nemuno Sargas“. Jo
darbai pažįstami po pseudoni-
mu „Vijurkas“. Jisai tada
dirbo isz visos galės ir stengė
priesz užaujanczius bangas vo-
kiecziavimo lietuvių iszrody-
damas jų spąstus, už ką pajutę
germanizatoriai ėmė galuti-
nai velionį persekioti ir viso-
kias pinkles daryti, jam pas-
tatė cenzorius ant laikraszczių
kaipo ir gromatų gaunamų
bei iszsiuncziamų ir dabojo
koki žmonės pas velionį atei-
davo. Vokiecziai turėjo ant
jo dideles akis kaipo vienyto-
jo Prusų lietuvių su d. Lietu-
vos lietuviams ir norintį Prusų
lietuvius atskirti nū Vokieti-
jos. Lietuva nustojo jame gi-

liū minczių vyro.

Levis sit ei terra!

Mūsų poetui, Kristijonui
Donalaicziui, Lazdynėliūse,
paszventino paprastą akmeni-
nį paminklą darže dvaronio
v. Below, kur poetas yra gimęs
1714 metų. Jo poeziją mes
labai menkai dar pažįstame,
nės dabar jos visai negalima
gauti apart vienos dalies „Pa-
vasario linksmybės“. Geistina
yra kad geras tėvynainis pasi-
rupintu ir kitus jo reikalus
iszleisti. Mokintas sviestas sa-
ko, kad niekur nėra tokios
poezijos kuri būtų kaip zerko-
las rodantys žmonių gyvenimą
kaipo Kr. Donalaiczio. Da-
bar propesorius dr. Tezner'is
isz Leipceiko atkeliavo czionai,
idant isztirti aiskiaus Kr. Do-
nalaiczio gyvenimą, jam pasi-
sekė dar Tolmingkiemyje, kur
Don. 38 metus kunigu buvo,
surasti daugel jo rasztų užsi-
likusių kurie taps atspaudinti
be permainų. Dr. Tezner'is
keliaus ir į Did. Lietuvą tyri-
nėti liet. kalbą bei dainas
rinkti.

„Byrutės“ draugystė ant sa-
vo visatino susirinkimo du
svarbiu užmanymu statė, bu-
tent neatbutiną reikalą lietu-
viszkų elementorių (Pybelių)
kurių didei reikia, nės dabar
nei jokio nėra ir tokiu budu
negalima vaikus mokinti lie-
tuviszkai, ir iszleisti „Lietu-
vos Istoriją“, už kurią rupintis
iszskyrė penkis sąnarius kurie
apie tai darbūtusi. Ant galo
prezidentas trumpais bet
karsztais žodžiais nurodė ant
„Byrutės“ darbų ir to ką „By-
rutė“ atsiekė bei rodyjo ir
ateiteje to paties kelio laiky-
tis. Byrutninkai visai suta-
ria su jumis amerikieciais, ir
gana daug užmanymų padūda;
užmano, apsvarsto jį kokia
bus isz jo nauda ir atlikta,
net smagu randasi skaitant
amerikoniszkus laikraszczius
kokių grazių užmanymų yra

patalpinta, bet kad būtų kas
įvykę arba nuveikta nieko ne-
girdėti. Užmanymu pasi-
džiaugiai ir viskas.

„Byrutės“ draug. szventė va-
sarinę szventę nedėdienyje 21
d. Birželio bet jau be teatro, nės
turbūt labai smarkiai ką dirba,
ir todėl nesuspėjo pasimokinti
kokią komediją. Buvo kon-
certas, dainos, paleidimas į
orą trijų oralaivių isz popieros
padarytų ir bengalizska ugnis
deginta. Svecziams didei pa-
tiko liet. dainos, kurių keletą
reikėjo paantryti. Daininin-
kų yra net 36, kurie po vado-
vyste p. Storastos pusėtinai
yra iszmokę dainuoti. „Byru-
tė“ kaipo pasveikinimą szven-
tės gavo telegramus su linkė-
jimais nū dr. „Želmū“ isz Pa-
ryžiaus, nū lietuvių isz Berly-
no ir Karaliaucziaus.

Pasisekus taip szlovnai
szventę atszvėsti, „Byrutės“
draugystė padarė ekskursiją
su garlaiviu „Byrute“ nedė-
lioje 28 Birželio, ant kurio tu-
rėjo ir dainininkai, kurie ant
szventės dainavo, sykiu plauk-
ti į Jūdkrantį (vokiszkai
Schwarzort) ant kopų, dėl pa-
linksminimo keliaujanczių
liet. dainomis ir buvo jie tai
apgarsinę kad sykių keliaus,
bet atėjus keliavimo laikui
nei viens nepasirodė nei ke-
liavo kaipo ir priezastis to li-
kimo neiszaiszkinta liko.
Daugelis klaipeiszkų bei
prikuliszkų buvo persiyrę
per marias į Jūdkrantį norė-
dami liet. dainų pasiklausyti,
bet nūprosnai. Szitūmi „By-
rutės“ dainininkai yra didei
szlovę nuplėszę, už ką jie yra
verti papeikimo.

„Byrutės“ draugystė nupir-
ko 11 murgų (naujujų) Ram-
bynkalnio ant Nemuno kranto
arti Bitėnų viena mylia tolu-
mo nū Tilzės ir ten Joninių
vakarą su muzika linksmai
perleido. 200 keleivių su gar-
laiviu „Byrute“ isz Tilzės nu-

vyko, bei didi daugybė žmonių
susirinko isz apielinkės, gerė
alų kurio paskui neteko, dai-
navo, muzika griežė bei rakie-
tas laidžiojo ant žemai tylei
bet sraunei tekanczio Nemu-
no, oras buvo didei szaunus ir
visi svecziai iki norui gražiai
pasilinksmino bei szviežiu oru
ant pusimis apaugusio kalno
atsikvėpė. Dabar draugystė
„Byrutės“ užmanė papūsztį tą
kalną, butent įtaisyti sūlus,
stalus, pastogę kur būtų gali-
ma atvykus gražiai pasilsėti
ypacziai nedėdieniais, bei
įtaisyti, kad aluczio visados
būtų gaunama ir užkandžių
arba taip sakant restauraciją.
Papūsztimui tos vietos draug.
„Byrutės“ priima aukas, nės
tas plotas žemės prigulės vi-
siems lietuviams; dėlto kas
meilytų paaukauti keletą gra-
szelių, bus kvitavotas laikraszc-
tyje su padėkavone. Aukas
galima siusti ant szito adreso:

Mr. Jurgis Lapinas,

Tilsit, Ostpr. Germany.

Kaip jau žinote, kad nū ve-
lykų pradėjo iszleisti mūsų
prieszininkai — naikintojai —
vokiecziai draiskalą, vardu
„Lietuvos Paslas“ raginantį
lietuvius eiti iszvien su vokisz-
kais begėdžiais konservatyvais
ir jų spanstus ant lietuvių
praneszu vėliaus.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— *New Yorkas, N. Y.*
Dąėjo žinia nū s. Kubos, kad
pajurinė tvirtynė Ciego netoli
nū Dirigo provinc. Santa Cla-
ra 11 d. Liepos pasidavė ku-
bieciam nedavus nė vieno szu-
vio. Kareiviai ispaniszki,
kurie czion buvo prisidėjo
prie kubiecių. Daugelis is-
paniszkų kareivių isz prov.
Puerto Principe ir Pinar del
Rio taipgi pameta rindas ispa-
niszkas ir prisideda prie ku-
biecių.

— *Atlantic City, N. J.*

30 d. Liepos, ant 6 v. ir 30 m. vakare atstume dviejų mylių nū Atlantic City atsitiko baisi nelaimė: — du trukiai susimuszė ir 42 žmonės tapo užmuszta, o apie 100 sunkiai sužeista, isz kurių keletas tą patį vakarą numirė, o ir isz kitų daugelis randasi tarp gyvatos ir myrio.

Nelaimė ta atsitiko ant skerskelės. Kada trukis gelzkelio Pensylvania važiavo per skerskelę, isz szono sudavė į jį trukis gelzkelio Reading. Du vagonai pirmo trukio tapo į smotelius sutrupinti, o kiti du parvirto ant szono ir nusirito nū gelzkelio. Lokomotyvas trukio gelzkelio Reading sutruko į dalis ir maszinistas su kuriku tapo užmuszti. Vagonas, esantis tūj' už lokomotyvo nupūlė nū pylimo gelzkelio ir daugelis žmonių liko užmuszta ar sužeista.

Kaltiniku to atsitikimo buvo sargas gelzkelio, kuris tūm kart czion nebuvo ir tokiu būdu neiszstatė zenklų dėl prisartinanczių trukių.

Iz Philadelphijos ant vietos katastrofos pribuvo 15 gydytojų, kurie užsiėmė priežiūra sužeistųjų, patalpytų ligonbucziūse ir viesznamiūse Atlantic City.

— *New Yorkas, N. Y.* Straikas rubsiuvių jau treczia mėnaitė traukesi. Prie straičiųjanczių prisidėjo ir kontraktieriai. Pabrikantam dar bus sunkiau.

— *Washington, D. C.* Clevelandas, prezidentas Suv. Valst. iszdavė prokliomaciją, kurio uždraudžia szios szalies ukėsam dūti pagelbą Kubai. Jei kuris perzengtu tas tiesas papūla po sudu ir pagal savo prasikaltimą priesz tiesas, kokios yra surisztos tarp Suv. Valst. ir Ispanijos, bus pabaustas.

— *Washington, D. C.* Suv.

Valst. konsulis ant s. Kubos danesza, kad geltonasis drugys bei rauplės taip baisiai vieszpatauja ispaniszko kariumenė, jog nēr tos dienos, kad nekristu net po kelis desėtkus. Daugiausia tos epidemijos prasiplatino provincijose Cardenas, Cienfuegos, Havana ir Matanzas, ir kaip pranesza daugiausia mirszta vyresniejie isz kariumenės, arba kaip sako augsztesnės kilties Ispanai.

— *Londonas.* Aplinkinė Van turkai nugalavo krikščionių apie 12,800.

Netoli miesto Retimo ant s. Kretos tarp turkiszkių kareivių ir pasikėlelių krikščionių buvo susirėmimas. Paskūjie liko sumuszti.

— *Madrid.* Jenarolas-gubernatorius Weyler iszdavė dekretą, kuriame prizada kapitonam laivų užmokėt \$24,000 už kozną paimtą laivą kubaniszkią ir \$9,00 už kozną airinį laivą. Už konfiskacijas kubaniszkių laivų ispaniszkių laivų kapitonai nėra atsakanti.

— *Petropilė.* Caras iszdavė paliepiamą, kad ant toliau tyrinėti kas buvo kaltininkais katastrofos ant Chodinsko lauko. Tūjaus po katastrofos caras, kaip žinoma, buvo paliepęs tyrinėt, bet tūjaus uždraudė, kaip daėjo iki jo ausies, kad tame atsitikime yra kaltininkais augszta pastatytos žmogystos. Opiniija vienok neperstojo reikalavus to ir caras turėjo iszklausyt.

Vlasovskis, szefas policijos Maskvoje likosi nū vietos atstumtas, o ant kitų urėdinikų, kurie koku nors budu yra įsimaiszė į tą atsitikimą uždėta lengvesni pabaudimai.

— *Londonas.* „Central News“ danesza, kad Madrite atidengta slaptinį kubaniszkią komitetą. Atidengta taipgi sąkalbė, turinti savo mieriu

pakelti maisztą ant Filipinskių salų, priklausanczių Ispanijei. Kada tarp kareivių, kuriūs iszsiuntė ant s. Kubos skaitliuja 600 atrado prieszingas ispaniszki valdžiai proklomaciją, randas Ispanijos didei nusigando. Isz tos priezasties 40,000 kareivių, kuriūs ketina iszsiusti kaipo pagelbą ant s. Kubos szį mėnesį, negauna ginklų; ir ginklai dėl jų bus iszsiusti ant atskiro laivo.

— *Paryžius.* Rosije skolina nū zydų Rotschildų 1,000,000,000 frankų (\$200,000,000).

— *Londonas.* „United Press“ korespondentas isz Romos telegrapavoja, kad žinia, buk Monsignor D. Falconi tapo pastatytas įpėdiniu kardinolo Satolli kaipo popiežiaus delegatu Suv. Valst., yra neteisinga, kadangi szv. Tėvas ant tos vietos paszaukė Sabastijoną Martinellį, brolių mirusiojo kardinolo.

— *Budapesztas, Austro-Vengr.* Szaltinius naftos atrasta ukeje Szedisto arti Temeszvaro.

— *Memel, Vokietija.* Vienas isz czionykszczių dienraszczzių atlaikė depeszą isz gudiijos, kad Libavo buvo baisi ugnis. Blėdis padaryta didelė.

— *Kairas.* Cholera Aigipte ne tikt nesimažina, bet vis placziau dar skeczesi. Tiktai Waly Halfo ir aplinkinėse kiek apsistojo.

— *Londonas.* Lillo, Prancuzijo atsibuvo socialistų tarpautiszkas kongresas.

— *Shanghai, Ruggjuczio 2 d.* Baisi vētra, kuri pakilo nū Geltonųjų jurių perėjo per visą pakrantę Kitajaus, naikydama viską, ką tiktai ant kelio patiko. Augaliai ant

laukų buvo su žeme sulyginti, trobos iszvarytos, ir daugel žmonių kaipogi ir gyvūlių užmuszta. Sujudėjimas vandens, plaujanczio pakrantes tų vietų buvo taip smarkus, kad užliejo toli ant žemės ir vis tai, ką vētra suardė, nuneszė į juras.

Skaitlių žmonių užmusztų ar prigirdytų pagal szios dienos daneszią padūda ant 4,000, bet menama, kad kurkas daugiau yra.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje Iszgelbesime Lietuva.

Žodžius skambanczius laikraszcziūse randame „Iszgelbesime Lietuvą“, bet neteko matyti raszėjų szioj ar tokį paaiszkinimą platesnį, o nei szeip mus lietuvius apie tai kalbant nesigirdi. Su szūimi klausymu susitikęs žmogus, ir pradedi visai mastyti: Lietuvą iszgelbėti, Vilnių sostapile padaryti, didį Lietuvos kunjgaiksztį ten įsodyti, pilis ir drutvietes atnaujinti, isz smarkių mus vaikinų, kariumenę sutverti, bankas ir kasas pinigais pripildyti, ir kas tikt savistoviai vieszpatystei esti reikalinga, parupinti... Jeib norėsime gelbėti tėvynę tai gelbesime pirmūse žingsniūse, darydami revoliuciją, bet toji zudydama tukstanczius žmonių, ir kraują laistys. Toliaus, bemislydams žmogus, įskverbi sav prieszingą mislį, ir tokį gelbėjimą Lietuvos, turi pavadyti svajone, nės szioji gadynė stengesi ir veržiasi artyn prie pagerinanczių rėformų, o apie pagerinanczių reformas ten suprant vien tikt svietas apszviestenis. Isz visų sviete, siubavimų prie naujų pagerinimų visūmėniszkią buvį žmogaus, mato mas esti žingsnis tikt trijų partijų: nihilistiszkos, anarhistiszkos ir socialiszkos. Neminavojant pirmutinių dviejų, nės nuszauktoš su bombomis,

socialiszka partija tikt stengiasi pirmiausiai apszviesti žiamąją lūmą, (visus darbinikus,) ir pelnę žmonės apszvieta, lengviausiai galėję jieskinti tiesų savo iszkelti stumdami szalin skriaudas.

Anksčiaus ar vėliaus, socialiszki mieriai gal ir iszspildins, socializmas sziądien jau yra smagiai nors trumpame laike, į 25 metus, visose vieszpatystėse Europos net ir Amerikoje iszsiplėtojęs; bet kaip tarp lietuvių? Mokintiesniejie lietuviai nors apie tai ir numano, tai ausis suglandi vieni isz tokios priezasties, kiti isz kitokios tunoja, o prascziokai isz visokių priezasczių jo nesuprasdami, szauksmauja „bedieviszku“. Czion tuli mus lietuviai mokinti, rodydami socialiszka mierį, perdaug beveik įpainioja tikėjimiszkus dalykus net su keiksmiais, ir tokiu budu prascziokai budami įknibusiais prie tikėjimo, nū socialiszkumo toli baidosi.

Jeib įvyktų mieriai socializmo, tai turėtų buti permainos ne vienoje vieszpatystėje, bet visose, ir tikt su pagelba apsiszvietimo; apsiszvietimas visose tautose turi platų lauką atremdams ir į prascziokų nūmonės, bet silpniausiai esti prigydytas ir priimamas tautoje lietuviszkoje, ir kaip galėtų stoti eilen iszsilūsavimo lietuviszka visūmėnė, kad ji nepazysta ir nesupranta, kas yra ir kokia toji liūsybė, koks ir nū ko iszsigelbėjimas? Czion, kilus tarp mus tautiecių subruzdėjimui prie tautiszko apsipazinimo, kilo ir daugiau klausymų; bet tie klausymai kartu ir susimaiszė kaip kokia tiurlė, dievotiszkumas su bedievotiszkumu.

Žmogus nesipainiodams kad ir niekur, jeib tikt klausys, na tai ką tankiausiai tarp lietuvių iszgiristi turi? Ugi vienur „rupuzės prakeikti szluptarniai“, kitur, „durniai, kvaili kryziokai!“

Tai-gi žmogus norėdams liogikavoti sziūs dalykus isz pasielgimo mus tautiecių tūse ginezavimūse, susitinki su klausymu, keno czion teisybė?

Randame katalikų, kurie budami katalikais kartu esti apsipazine ir su tiesoms tikybišzkoms o ir doru pasielgimu; bet rasime taip netikusių, ir paleistasnukių, kad bežiurint į pasielgimą tokių, nežinę ką reikia pamislyti ir kaip matyti laikraszeziūse, tai kur nenuėisi, vis-gi musų papaikeilių gana rasime.

Dirstelėt į nors mažą saują szliupinių (valnamanių,) ne kitaip dėstis ir tarpe jų, kvailių gana yra; susiėją toki, nei kuiliai vis tikt skersi arba apjūkią vienas kitą ar kryziokus, arba iszgirsi, „tu szliuptarni“ – kits „tu kryzioke“... Jeib paklausai toliaus tokio valnamanio blevizgų, tai matai kad jo pirmutinė žagrė „Dievo nėra“ – kits „sz. Marija buvo kekszė, asz ją ir tą Dievą pi...“ tai visa ceremonija. Matyti valnamanių, kurie nelysdami į akį niekam, maloni pakylėjimo tautiszko, (vien kart ir visūmeniszkos gerovės) ir sznairūja kartu ant negerų darbų taip kryziokų kaip ir valnamanių.

Tai sakau, susimaiszius prie tautiszko klausymo tarbaliene isz abiejų pusių neiszmanėlių, laiko suriszus rankas darbui ant lietuviszkos dirvos, ir sunkus atlikimas grazių užmanymų dėliai darbinikų tautiszko ar tai katalikų ar tai valnamanių; o czion tautiszkas darbas turi buti vien tikt tautiszku, o nei jokia svajone.

Pirmiausias iszsigelbėjimas lietuviszkos tautos man rodosi, kad daugiau butumem apsipazinę su populariszkais žingsniais, ir kad mažiaus vieszėtų mumise tamsa.

Szvesia nū musų pasikavojus taip kaip ant salos sziauržemgalėje vadinamos Nova Zemlia, nės ten nū dienos 3

Įapkricio iki 20 Sausio žmonės vietoje saulės saulėtekije, mato tikt kaip szviesą pazaro pasirodanczią ir pragaisztanczią; bet ten surėdymas gamtiszkas tą veikia, o kas tarpe mus?...

Apsipazinę su populfariszkais žingsniais, susipažysime ir su svietu kuris geidžia liūsybės, ir tada tikt atsiliūsūti galėtų nū priespaudų Lietuva, jeib bus girdimas ir Lietuvos szauksmas. Sziądien vieni darome apie lietuviszstę ir tėvynę szauksmą, o kiti szauksmui burną uzdarom („tylėk“.) Kurie apie lietuviszstę darbūjas, tie ir nukenczia, o neda brendėliam, tiems nereik to, o nei kito, nės jie da neiszbridę isz pusbernikiszko svajonių apsvaigėleis vadina tūs, kurie nemažai praleidę laiko ant džiovinimo galvos mokslūse, skaitymūse ir iszlavinime proto. Musų tamsunai isztiesų yra panaszus į poteriaunįką, kurs poteriauja „Tėve musų kurs esi dangūse, ir vėla rėkia, kad tavę paraliai, kodėl nesikeli?!“ ir tokiems nereikia lietuviszstės, nereikia liūsybės, nereikia apsiszvietimo, tikt rimbo kazoko.

Asz savo nūmonėje posmūju, kad iszsigelbėti Lietuva gali ne kardų žvengėjimais, bet mokslo spindėjimu, o jeib mokslas sziądien neturi gana vietos tarpe musų gentės, ir vienybė tautiszka esti pastumėta į užpezkį; susivienijimai ir draugystės vien padėtos ant pamato katalikystės arba bedievytės o ne tautystės, ir pjuvynės naminės nesiliauja grumojasi; emigracija lietuviszka į czionais dauginasi, bažnyczios su kunįgais dauginasi, bet ir baisybiszki mus pasielgimai smagiai dauginasi; nės žmogus budams tarp svetimtauczių, nesitikėk tiek sergėtis, kiek esant tarpe savųjų turi saugotis idant pasiutiszkas užpūlimas nedalytėtų; na tai ir koks gelbėjimas Lietu-

vos arba lietuviszstės? o tolimas susilaukimas gerovės!...

Darbinikai tautiszki besidarbaudami matydami vis-gi dirsės virszinant gerą grūdą, liudnai žiur, ir beveik daugumas padėję plunksą į szalį, jau prasitraukė isz tarpo lietuviszko tigrisu, ir pelnydami savkasnį dūnos tarp svetimųjų genecių, ramesniais esti, neigu tarp savosios, ir szitąją buitį, galima butų užtikrinti tikriausiais faktais, parodant lietuviszko buvusiujų tautiszko darbinikų pravardes.

Nevidonai Lietuvos, apcziulpė visą mėšą palikdami tikt grynus kaulus ir patys pastipo; tokiais nevidonais buvo katalikiszki kryziokai ir meilus lenkai. Tai-gi sziądien mėgydami tūs kaulus grynus (tamsunus) apvilkti mėsa (apszvieta,) tankiai pasilieka grynais pragyvenime ir patys megytojai, o toliaus ir turi pamislyti vien tikt apie savę, nės skausmai pasiekia jausmą.

Jeigu gelbės Lietuvą žvaugėjimai kardų, tai negalime tikėtis, kad toks gelbėjimas bus tėvynei laimingas, nės už viską turi atkentėti gyventojai, o ir jūs apcziulpe gerai naujos ar senos valdžios.

Jeib gelbės socializmas, tai pagal jo mierius ir musų Lietuvai butų toks iszgelbėjimas tikt vienjteliai naudingas; o kitaip visi iszgelbėjimai Lietuvos, asz taip sapnūju, kad yra tikt svajonė. Nū musų biednujų pajiegy, sziądien tikt galima tikėtis iszgelbėjimo tautiszkos lietuviszkos kalbos, o ne Lietuvos, nės kaip matome, kad ir szitas musų darbas žengia apiprakaitautai, ir gaidydami tąją, turim daug vargo neszti, ir da apszmeizų nasztas laimėti; o nū ko? nū savųjų apsvaigėlių nieko-apie gerovę tautiszka nemislijanczių. Mes Amerikoje, gana turėjome ir turime grazių ir naudingų užmanymų, bet matykime tiktai, ar daugel buvo

musisėkimų? Nupūlimūse užmanymų nūdėmės yra, bet prasikaltėlių nei szeszėlio. Intrigatoriai tamsunai sakosi, kad jie daugiau matą ir iszmaną už tūs, kurie per ilgus metus džiovinu savę mokslūse ir skaitymūse, ir toki, tikt griauti gali, bet surėdyti anė pipt. Pirmiausieji įrankiai musų laikraszcziai, ar-gi pasiekia tokių intrigatorių nors retkarcziais ausj? Nė kaip! Anot priezodzio Žiogo, kad laikrasztys dėl tamsuno ženklina tiek, kiek dėl gaidžio žemcziuo grudas iszkartas ant skiedryno.

Viens tiek, nors apszmeizas mus tautiszki darbinjikai pelno, bet tūmi nei truputj ne reikia stebėtis, ir nors kartais apilstant, vėla kreiptis prie tautiszko darbo.

Tautiszkais musų darbinjkais, ne tikt yra rasztinjkai daugiau apszviesti, bet ir skaitytojai knjgų ir laikraszczių; lietuviai geros valios; nės tiejie visi jau daugiau mažiaus iszsitobulinę nūmonėje, ir tujų pasielgimai budin kad ir miglius, ir budin musų nupūlusia lietuvystę.

Skaitytojai „V. L.“ nežinau, gal ras szj mano pieszinj klaidingu ar neteisingu, ir gal panorės kritikavoti, už tai nėrdyvo.

Sziadien per vargą žengdama lietuvystė nors spigliūtu taku, persekiojimais dalytėta ne tikt svetimujų, bet ir nū savujų, vis-gi jau spindėti pradeda augsztyn nei giedri isz po kalnų rytmetyje Venera; nės ir tėvynėje tarp baisyų persekiojimų kaip matome isz laikraszczio „V. L.“ bruzda ant lietuviszkos dirvos jaunimas. Ten nors su baime priesz debesius, jeib pradėjo lietuvystė atgajon krutėti, galima spėti, kad jaunūmėnė Lietuvos padūs savo ateinancziai gentkartei drutesnj pamatą isztrivovime tautiszkam, neigu sziadieninis jaunimas Ameri-

kos; nės regimas daiktas, jog czion gimęs jaunimas lietuviszkas maloningai palinksta iszkraipon nū lietuvystės.

Jr užtiesą, lietuviszkoji tauta, visur dejūdama tikt savęgina, tai nū susilenkėjimo, tai nū susimaskoliavimo, tai nū suvokietėjimo; galop czion Amerikoje nū susianglavimo, ir visame yra svarbiausias musų klausymas, kame yra musų iszsigelbėjimas nū isztautėjimo? ir kame musų prisiartinimas prie platesnių nūmonių ir isztobulinimo užsnaudusio ir nėapszviesto darbinjko?

Szeip szirdis numano;

Dienoj naktyj mano.

Gerovės velijantis lietuvystei
Pažystamas Trupinėlio.

— *Hazleton, Pa. 23 Liepos.*

Daug mes Hazleton'o lietuviai perleidom yvairių kliuczių nog prasidėjimo musų aplinkinėj lietuviszkos naujokinės, ypacz prie nelaimingos atminties buvusio musų vadovo kun. M.; bet ir dabar po jo apleidimo snku mums esant silpnais lietuvystės dvasio iszsipainioti isz visų užtaisytų pinklių. Dabar, apleidus musų aplinkinę buvusem kun. M., lenkų geradėjas Dembinskis pradėjo baisei gaspadorauti, ypacz Freelande didei leidze savo lenkiszkas smailes szaknis, taipos-gi ir ant Hazletono aplinkinės taiso ilgą meszkerę ir isz visų savo iszgalių drumsczia vandenj idant paskui butu lengviaus gaudyti nieko neregemas žuveles: ant ko tos žuvys butu, kad nesikabytu ant meszkerės? taip sav saprotauja lenkų geradėjas Dembinskis, taip mislija ir kiekvienas zvejotojas, bet kartais apsi-vylsta, nės iszstovėjas per visą naktj, prie kraszto upės arba azero eina namon su tuszcziu krepziu, nieko nenaudojas. Na, tiek to, palikim zvejotojus o paklauskim ko reikalauja nog mus p. lenkai, ir jų vadovai, kadan-gi mes jiem niekūm

neesame kalti? Tikrai vyrucziai, jau tikt jie mums prisiusti dėl kanczios už Jaugaliaus nusidėjimus lyg senūse laikūse szarancziai ant Parao-no giminės buvo nusiusta Dievo už žydus. Tikt, žinoma, paraonas buvo korotas pats szarancziais, o mes esame koroti lenkais, už nusidėjimus Jaugaliaus. Visur lenkai mus skriaudze kur tikt mus nesugriebe. — Sztai ir dabar Freelando bažnyczia pastatyta lietuviszkais doleriais kad tikt neteks j lenkų nagus per storonę lenkų geradėjo D.; ir mus, Hazletonieczius buvo pradėjas meilei glostyti; szaukė pas savę kelis kartus musų parapijos komitetą, siuntė pašlus, bet nieko nenaudojas dabar 12 diena szio mėn., laikant mums parapijos susirinkimą, pats kun. D. pasiržo mus atlankyti. Tikrai nusistebėjom iszvyde netikėtą ir nelaukėmą sveczią, o norėdami zinoti su koku mieriu p. Dembinskis pas mus atkeliavo, įleidom ant susirinkimo; isz pradzių jis pradėjo pasakoti jog jį atsiuntė vyskupas, idant dasiziniti kaip stovi parapijos reikalai, paskui pradėjo lietuvius girti, jis, girdi, lietuvius labai myljs ir norjs gyventi sutikime ir meileje, o kad parodyti gerą szirdj jog tikrai myli, ant galo užpraszo ant lenkiszko piknjkio, ir pasikloniojas iszeina. Ką-gi skaitytojas pasakys ant tokios lenkų geradėjo meilės? Kiekvienas gali suprasti jog jis ne dėl meilės pas mus atėjo, bet tikt gaudydamas lietuvizkus mylimus dolerius; apie lenkiszką piknjką mes visai nė nemislijam, nemislija keliauti nė karszcziausi lenkų bicziūliai, kadan gi tuli buvo pasikakinę ir atkandę savo dantis lenkiszku balium.

Pradzioja Balan. mėn. szių metų iszkėlė lenkai balių ant savo naudos, tikt lietuvius tūm kartu užmirszo papraszyti su gausingom aukom, bet tuli po-

nieszkesni norėdami prisigretjti prie poniszky mergų, pasiržo nuvykti ir nepraszyti. Žinoma, ant baliaus, kaip paprastai, muzykė grieze, ir musiszkiei nieko nelaukdami pasigriebe lenkų pones ir panas, pradėjo į rundą suktis. Tada lenkai paregėją jog, „Litvini“ per daug drąsei apsieina su jų panom o da nesiklausę, iszkirto mus szokikam sziokią sztuką: plyne žino kur jie gavo sugriebti trintų pipirų, gal jau isz augszto buvo pasirupinę? žinodami jog sulauks sveczių.

Tai gi prisipylę kiesznius pasisemdami pradėjo mylimus lietuvius vaiszyti, pipirai buvo perstiprus dėl mus lietuvų, ir kartu dėl lenkiszky panų, tos pradėjo cziaudėti ir prunkszti lyg pergasdžtos katės ir sprukti kiekviena savo keliu; žinoma ir tuliem lenkam nepatiko smokas pipirų ir tie pradėjo murmėti ir skirstytis, ir tokiu budu pasibaigė nelaimingas pipirinis lenkų balius. Na, o ką vyrucziai ar ne vertas paminėjimo toksai balius? Pradėkime ir mes vaiszyti lenkus su trintais pipirais, mažu tokiu budu greicziaus galėsime jų nog savės atsikratyti. *Hazletonietis.*

— *Waterbury, Conn.* Die-na 8 Liepos persiskyrė su sziūm svietu Petras Kalvaitis, draugas szv. Kazimiero draugystės.

A. a. Petras Kalvaitis paėjo isz Suvalkų rėdybos, Senapi-lės pavieta, Czistos Budos vals-cziaus, kaimo Kruvelių. Jau keletas metų kaip velionis ap-leido savo tėvynę, apsigyven-damas szioj' szalyj'. Mirė 33 metų amžiaus ir da nevedęs. Norints trumpas buvo jo gyvenimas, bet garbingas ir gali buti paveizda kitiems. Vedė gyvenimą padorų ir tykų ir savo kruvinai uzdirbtą skatiką nepraleido ant niekų. Po savo myriui paliko ant rankų draugystės lotus Bridgeport'e

vertumo ant \$1,000, tris laikrodėlius ir vežimą. Paliktą po savo myriui turtą paskyrė: \$200 ant bažnyčios, ant palaidojimo ir pastatymo antkapio, o nū to viso pasilikusį liepė nusiusti į Lietuvą sunūi savo brolio.

Laidotuvės atsibuvo Nedėlios dieną po pietų trečia valandą, už tad ir svieta, apart szv. Kazimiero draugystės ir Unijos į kurias velionis prigulėjo, buvo daugybė ant laidotuvų.

Laike lydėjimo į kapus kiekvienas draugas neszė rankoje kvietką, kaip ženklą jaunystės mirusio draugo, o graudus balsas muzykės pridavė da didesnę iszkilmę laidotuvėms, net ir svetimtūčiai gėrėjosi. Ypacz susigraudino visi, kada velionis prie graudaus balso muzykės tapė įleistas į dūbę, o kiekvienas draugas metė į dūbę atnesztą su savim kvietką tartum kalbėdami: „Tu czion jaunas, lietuvi, silsėkis amžinai, numiręs žydincio savo jaunystė, kaip szī kvietkelė; czionai toli, toli nū savo tėvynės Lietuvos, kurios tu daugiau neregėsi, liudnas balsas muzykės czionai tavę apraudoja, o mes tavo draug-broliai siuncziam szirdingą atsidusėjimą už tavo duszę prie sosto Augszcziausiojo“.

A. a. Petras Kalvaitis pakutinį laiką gyveno Union Cityje, kur dirbo faudroje, o pabaigė szī savo vargingą gyvenimą ligonbutyje, aprupintas szventais sakramentais. Taip kaip neturėjo velionis jo kių giminių tai kunas jo tapo pargabentas pagal nutarimą draugystės pas prezidentą p. Urbą. Jau nū seno laiko jisai buvo silpnos sveikatos.

K. J. S.

— *Padėkavonė.* Draugystė szv. Jurgio isz Clevelando siuncziam padėkavonę prezidentui „Susiv. L. A.“ kun. J.

Žilinskui už prisiuntimą mūmis charterio, kurio mes jau nū senai laukėme. Dabar kada jau turim savo charterį, visos tiesos yra užtvirtitos ir drąsiai galime atsšizaukti į savo brolius, kad stotų į mus draugystę. Pirmiaus, kada neturėjom charterio, visaip galėjo atsitikti su draugyste per asabizkus nesutikimus draugų, bet dabar jau tas viskas negal kenkti draugystei. Reikia-gi isztart, jog jau ir dabar mus nauja draugystė stovi pusėtinai ir draugų turi skaitlingai. Taipo-gi ir kupa „Susiv.“ kas kart didinasi. Lietuviai Clevelando supranta draugystės ir kūpos vertę ir dėlei to ukvatnei raszosi prie vienos ir kitos. Tikimės, kad įtrumpą laiką galėsime uzdėt ir kitą draugystę. Draugystė yra drucziasias pamatas dėl mus brolių sziczion-Amerikoje uzlaikyme tautystės ir broliškumo; o su laiku, galima tikėtis, kad ir apie apszvietą pradės mūsų draugystės rupjitis.

Baigent szītūs zodzius pasilikame visi draugai sz. Jurgio draug. dėkingi „S. L. A.“ ir linkime konogeriausios kloties jo darbūse dėl labo lietuviystės. Vardan draugystės pasiraszo sekretorius protokolų

M. Dauginikas.

Kaip suprantama liūsybė?

Daugiaus lietuvių, ypacziai tie, kurie suvisai neskaito jo kių knjų o nei laikraszczių, nemokantieji skaityti, nepazystanti iszlygų žmogiszko gyvenimo, zodziu kalbant, vėjagaudziai; toki liūsybę ir jos pereigas taip supranta, kaip muls poterius, tie liūsybę taip gūdoja, kaip gaidys zemcziu-gą? Gavęs liūsybės truputėlį, pradėd sziausztis, ein karcemon, dauž kumszczia stalan, rėkia pilna gerkle, „ką man znoczija, asz nieko nebijau ir t. t.“ smogia stiklu kitam į

galvą, duria peiliu į kito kūną, szaudo ant gatvių isz revolverių, kartais skrodzia kulka skaudziai nekaltam, vagia ar apgauna sądraugą biedną darbinįką; toliaus mėtosi kaip beprotis, ir tankiausiai tokiems tenka ramytis už gelžgroczių, kaip kada už tokius darbus ir pažintį tokios liūsybės, užsimoka gyvaszia ant kartuvių. Toki žmonės, netoli skiresi nū meszkos girinės pripratintos prie žmogiszkių rankų; bet kada ją meszkinįks ved per girę, toji budama nors ant lenciugo, iszgirdus oszimą medzių, dumoja kad jau liūsa ir nieko nebijanti, pradėd sziausztis, ir purtītis, kol nepasijunta, kad meszkinįks smagiai velėja lazda nugarą, tampo lenciugu zibus ir praszalinant girios oszimą, musza hubnan ir puczia triubą. Meszka buvusi žiurint liūsybėje, pajunt, kad esti jau karsztoj' pirtyje, na ir turi apsiramyti.

Daugums ir mus gentainių, be szukaudami liūsybėje nieko nebijanti, pasijunta kad jau pirtyje esti, arba sprusta ten, kur da jo nepazysta.

Liūsybė ir czionai Amerikoje, vis-gi yra su savo rubeziais, o ir blogi pasielgimai negali turėti liūsybės. Mums su tokiomis legalizskoms liūsybėms, veikalas arcziaus susipažyditi, bet ne svajoti samojiedziskai, o jeib apsipazysime su liūsybe, tai mokėsime daugiau ją gūdoti ir pirties nebijoti.

Dėlei žmogaus pasiutimais pagauto, nėra liūsybės, nės jis ją tūjaus purvynau sumina, kerczion tupdydams nelaisvę su disciplina, o patsai sav, paskyręs vietą užpezckyje, žiur į ten su baime ir nusizeminimu; ir kitaip su tokiais negal buti.

Szauksmai mūsų „Liūsybė“, tankiai iszžiuri, tikt moczekiszka su vaikiszka, dvi sujungtos svajonės, nės ir moczeka bovįdama nesuprantanczius vaikuczius, bruką lėliukę idant aniems trukdantis, ji

gautu suryti skanų karvutės pienelį, vaikams-gi suzvembus, tildo bizunas, pakiszant mutinį. Moczeka nū pienelio graži, sveika, o per ją auginami vaikucziai, esti iszpurptę mursai, ir sako kad netikę vaikai; bet vėla jeib pradėd toji vaikuczius bovyti, užmirszė neskanumą mutiuio, szaukia „Motinelė“ taip kaip mes szaukiame „Liūsybė“.

Czion su szīmi, nėszneku tokiems kurie liūsybę purvanstume, kurie jos nepazysta ir nenor pazyti, bet tikt tokiems, kurie su jaje nors nesusipažinę, bet geidze da artyn susipažyti.

Tikt prisiartikime mes arcziaus prie zodzio „liūsybė“, na tai ir mažiaus daugiaus gvildendami, rasime liūsybės žiedą o ir vaisių. Czionai Amerikoje turime liūsybę leisti vaikuczius mokslainėsna dėlei apszvietimo proto; isz kitos pusės turime vėla priezastį, kad neleiskime, nės negalima; czion tėvams esant su szeimynele, isz silpnų darbų, negalint misti; tėvui eina vaikiuks pagelbėti, uzdirbti maistą szeimynelei, na tai ir kaip leisti mokslan? Laiks bėgdams nunesza dienas mokslo pavėjui, ir liektis augdams bergzdiniu apszvietoje; žmogus-gi be apszvietos, mažai ką gali mastyti ir apie tiesas liūsybės, apie tiesas draugijiszko gyvenimo, o ir pasodina kerczion nelaisvę su disciplina, patsai trukdamasis užpezckėsna. Disciplina su nelaisve, nei pelėda su apūku, sedėdami kerczioje už stalo, ir turėdami visko parankiui, szaiposi isz stuksanczio užpezckėje jų uzleistojo.

Liūsybė yra tiesa — tiesa yra liūsybė, bet nekitaip, kaip sujungtos turi buti su pazinczia ir pereigomis; pažintis mūsų tankiausiai esti sloginama, o pereigos iszkraipomos... Pažintį užslogina tie, kurie sziuksztu užgina tą kitam, kūmi patys naudojas. Pereigas

ieskraipo tie, tarp kurių auga netoisingumas ir pilningumas.

Nusloginimas pažinties ir tarp gyvenimo žmogaus kokios nebūk lyties, priveise gana ligustavimų priauganciose eilėse žmonių; apie tai visi mislija, bet pažintį viens kitam esiukastų nesako; esant gi jai utalėptai, išdygsta daugybė pateidimų ligų ant kuno ir ant dvasios.

Subrenstancio vaikinio didinasi prigimti kuno jausmai, susiturint jam nū gamtiskų reikalavimų įgrobe neretai savo kuną atlikdamas reikalavimą gamtiską kitokiu budu, įgyja neramumą, arzinasi nervos, temsta proto šviesa ir paplysta galop anonizmas, kurs tankei jaunus vaikus nuvaro prie supaikėjimo (durnavojimo,) galop randa lovą ligonbucziūse (name durnavojanciu). Nekitaip įvyksta ir merginoms bėgancioms nū giminiško gyvenimo; jos tankiai ligustauja stokumu kraujo ar kitokiomis negalėmis ir pagal daktarų darodimus, įvyksta liga histerija, kuri puos moteriskos lyties beveik užmauge. Daugybę jaunų merginų prigimti jausmai pastumi paleistuvystėn ir t. t.

Pagal išaiskinimus garsiuju daktarų Lallemando, Ashwello, Raciborskio ir daugumo kitų, kad žmogaus nū to apsisaugojimas, vien tikt prigulnū pereigų priderancziai atliekamų gamtiskų pageidimų, sugyvenimo vyro su moteriszke. Prieszingai, kaip tikt subrenst vyriszka ar moteriszka lytis, esti graužema yvairių ligų.

Na ir gerai, mes tegul jau ir numanome ko mums kartais reikia, bet tegul tikt vaikinai su merginoms, atėją į metus pagal prigimimą norės apsiusti, kas pasipainioje ant mislies pirmiaus? Ugi klausymas: kas zin ar galėsiu su sėimyna iszmisti prie sziokių ūdarbių? Ir su tūmi liekasi

nesipacziavęs, laukdamas geresnės ateitės. O kokios ateitės geresnės laukia mergina? jos dienos bėga paskaitomai, jos l metai, padaro ją jau pasenusę ir t. t., tankiai viena savnors linksmi veidą rodydama dumoja ir dusauja: „kas su manim bus?!“ Czionai mes matome liūsybę, nės nieks neuzgina užaugus sueiti draugen sugyvenimo giminiško vyriszkos lyties su moteriszka; ir apsiziurėkime, kad mums tokia liūsybė? yra tai bovylas moczekiszkas, yra tai pelėda su apūku kerczioje.

Žvelgent į kitus apskriczius gyvenimo, matomai esti, žmonių rankoms apvalyti szmotai žemės vidur girių, apszipusioms rankoms isz nurinktų akmenų sukrautos tvoros, senoviszkos į susparas apvalių medžių sudėtos negrazios stubos, kur buvo viltis prascziokėlio darbinjko, kad iszdirbimas to szmoto dykoje girioje žemės ir gusztelė, bus jo prieglauda gyvenimo, ir maistas nors silpnas kunui. Bet czion kitaip įvyksta. Užpūla kapitalas (kumpanijos) apgrobe didzius plotus žemės su girioms, ir liepe skruzdėliai gyvenimo, (žmogui) trauktis nū szmoto žemės, arba užmokėti jai randą, nežiurint kad szipo nagus apvalyme to szmotelio žemės. Jeib žmogus nori pasitaisyti savo stubą, jam kumpanija jau nedaleidže; tokiu budu, žmogus nematydam dėlei savęs nieko lašo ir užtarymo, apleisti tur savo rankoms aprustą žemę ir buveinę. Dirstelk į tūs plotus, graži žemė, matai kad padėtas ten vargas prie apvalimo, galima butų pragyventi, bet gyventojo jau nēr, ir riogso nei apsiniaukę liudinikai, paszliją senos triobelės, laukdamos tikt savo nelaimingos pabaigos, kuriais vargdienio ranka pagimdė, o kapitolo nugriaun.

Girdime liūsybę skambinant, ir szale jos valdže, o tar-

pe įsiraugęs dievaitis kapitalas, virkdo ir spaudžia neapszviestą žmogų, priškaitydamas tikt prie gyvuliszkos bandos, nū kurios grob vilną ir mėsą. Tokių vidur girių apvalytų sklypų žemės, gana galime rasti apielinkinėse miestų Pottsviles, Minerswilles ir kitur.

Kolei mokslas neprasimusz per miglas visų žmonių darbinjiskose eilėse, tolei liūsybė negali draugioj' priderancziai įsikerėti; nės mokslas, esantis sunaudojamu tikt mažoje dalyje žmonių, praryja liūsybę iszvagiant isz tarp nesuprantancziųjų, ir sziejie nors dirinami, nežino isz kurios pusės apsiginti.

Moksliszka pasinaudodami kytrūliai, skurdina prascziokus; su mokslo tikt vaisiais pasinaudodami prascziokai, ten gali ir nusikratyti varginimus.

Tai-gi mūsų lietuviams atvykds czion į szitą, kaip sako, liūsybės žemę, pasirodo daugumam, kad jau liūsybė, nės paszpartų ir knigelių nereikia, ant caro narakavoti nėra baimės; na tai ir liūsybė; jau ir tvarkos žmogiszkos nereike. Tvarką, dorą gyvenimą, negalima stumti per mūsų riksmus, pesztynes, keiksmus į purvyną, bet turime gūdoti.

Liūsybę turime gūdoti, bet su ja neatbutinai ir arcziaus susipažyti, o susipažine greičiaus pamatysime kur esti liūsybė o kur vylius.

Isz szalies žiurint, tai matoma, kad daugumam mūsų lietuvių liūsybė per ankstyba butų, nės jie tikt tinka da po caro nagaika, toji tai moka suvaryti į tvarką. Bet jeigu visi toki butu, tai plunksna raszant turētu luszt; bet ant laimės, turime ir mes mus dorų lietuvių, kurie jau maloni skaityti, maloni gerovę savo visai tautai ir žmonijai, maloni sakau gerovės ir tiems mūsų rėksniams purvūse esantiems

ir kitus drapstantiems, maloni idant visai mus tautai atremtu giedras spindulys žibancios pasaulėje szviesos.

Nenusimydami isztvirkėlių nelemtos svajonės, durūkime iki akys žiba, dovanodami jiems, nės nežino ką daro.

Pažystamas Trupinėlio,

Pobudžiai ir gyvenimo.

(Realities of Irish life)

Paraszė W. S. Prench.

(Tąsa.)

Asz neisztariau nē žodžio, nedrišau dūti nē vienos patarmės per visą laiką. Viskas buvo taip nauja ir netikėta dėl manęs. Asz buvau svetimū atėjunu toje szalyje ir pasirįžau kentėtinai (passyviszkai) laukti pabaigos to nepaprasto atsitikimo.

Czia reikia priminti, jog gyventojai baronijos Fahrney keisti žmonės. Baronija buvo dovanota karalienės Elzbietos Walterui, Esono griovui 1576 m. Tai buvo tyra plynė, apaugusi alksniais susidedanti daugiausiai isz menkų gyvūlių ganyklų. Gyventojų buvo nedaug; amatai ir pramonės nežinomos. Jie užsiimdavo daugiausiai žmogzdyste ir kare, ir po vadovyste klanu (clan-giminė) virszinjo jie vedė neperstojanczias kares su kitais klanais.

Per visą XVIII szimtmetį Fahrney'o žemės buvo valdomos mildlemanų*); gyventojų skaitlius augo; tuszczios žemės tapo aptvertos ir užsodintos bulvėmis, ir 1843 m., man atvaziavus į Carimacross'ą, pelno dvaras turėjo sulyg 40,000 svarų sterling'ų, o gyventojų skaitlius pagal sąraszą 1841 m.

*) Middleman'ai - lietuviszka tarpinikai; taip vadinosi arendoriai, kurie samdė žemę dideliais plotais, o paskui mažais sklypeliais iszdūdavo ant arendos žmonėms. Tokiu budu žemė dalydavosi per kelintas rankas ir meddleman'ai buvo tikromis siurbelėmis žmonių.

peraugo 44,107 žmogystų. Keltų veislė didinosi, užsilai-kydama visame savo grynume. Tautiško auginimo sistema tebebuvo dar kudukystėje ir nors apskritai kalbant praėjusieji amžiai padarė žmones nužemintais ir patogiai valdomais, bet kad jie susirinkdavo miniomis, idant pasitovėti už bendrą reikalą, senoviszka senų klanų dvasia atsibusdavo jūse ir jie tapdavo gabiais ant nūžmių ir paszėlusių veikalų.

Gyventojų Fahrney'e kaip jau sakiau, buvo daugiau, kaip 44,107 žmogystų žemės buvo 41,567 akrų ir apskaičius vertę, priskaitant ir bažnytines žemes, ji dūdavo pelno 46,393 sv. st. ant metų — t. y. ant kiekvieno žemės akro prisieidavo po vieną žmogų ir bemaž ko po vieną žmogų ant kiekvieno svaro pelno.

Atėjo panedėlis diena buvo giedri ir szilta; saulė szvietė visu pavasario skaistumu. Žmonės tukstancziais rinkosi isz visų pusių į Carimacross'ą. Shirley-Louse, paskirtas gyventi agentams, stovėjo per 200 yardų nū Carimacross'o. Jis buvo apipiltas žmonėmis. Subruzdusi didelė minia darė įtekmingą regyklę.

Agentai szalinių dvarų buvo užkviesti ant tarimosi. Perkraczius viską, visi nusprendė, jog jei vienas dvaras užsileis, tai jo paveizdą turės sekti visi kiti, isz ko pakils visatinis baronijos isztvirkinimas ir jog jei tvirtai atsisakytis iszpildyti žmonių reikalavimus, tai jie ramiai iszsiskirtys ir sugrižsz namo. Asz žvilgterėjau isz lango užlaidos ant daugybės subruzdusių žmonių ir pamislėjau, jog czia neapsieis taip lengviai; bet kai po nepasizinęs su vietiniais daiktai užtylejau.

Galop pasirodė, jog neatbutinai reikia pasiūsti ką norints pakalbėti su žmonėmis, kurie jau pradėjo rėkauti ir misteris

Shirley'as prasžė manę iszeiti apreikszi jiems sekanti nusprendimą: jog jis nenumažins arendos, jog jie gali, jei nori, atsisakyti nū žemės, bet jog jie neturi nė mažiausios priežasties skysties.

— Kedę, kedę! praskambėjo szauksmai, kad asz pasirodžiau tarpdurį.

Padavė kedę ir asz atsistojau ant jos prieszais žmones. Asz pradėjau kalbėti. Asz sakiau, kad asz nepažįstamas tarp jų ir nieko nežinau apie jų reikalus, bet spėju, kad mr. Shirley'as geras landlord'as ir kad jis priėjo prie nūmonės, jog arendos numažinimas yra nereikalingas tikt po rimtaus apsvarstymo. Asz pridejau, jog tikiūsi kad jie stropiau vesdami ukę, galės iszmokėti arendą be vargo, — žodžiu asz suminksztinau viską, kiek galėjau. Asz užbaigiau kalbą užtikrinimu, jog mr. Shirley'as dar negavo pilningo danesizimo apie prispaudimus, ant kurių jie skundėsi, jei tie prispaudimai buvo isztiesų, asz dėjau galvą už jų isznaikinimą, užtikrindamas, jog asz isz savo pusės skaitysiu sav už laimę aplankyti tiek farmerių, kiek bus mano galėje, idant persiliudyti apie teisingumą jų skundų ir suszelpti jūs savo užtarymu pas mr. Shirley'ą.

Mari tyla atsakė man, kad asz pabaigiau kalbėti. Ją pertraukė balsas, kaip griausmas.

— Tai jūs nenorite numažinti arendos?

— Asz daviau jums atsakymą mr-io Shirley'o. Asz czia dar neseniai ir negaliu žinoti, ar ji augszta ar ne.

— Klaupkitės, vyrai! pratreškė tas pats balsas, ir ant mano neapraszomo iszgaszčio ir nūstebos, visa minia vienu kartu pūlė ant kelių. Pakilo vėl mari tyla.

Buvo baisinga regyklė. Ant visų galvų buvo skrybėlės, rankose vezdai, vieni rymojo

ant jų, klupodami, kiti kratė jūs stipriai suspaudę rankose. Nužemintas, maldaujantis padėjimas į kurį pastatė jūs augsztesnė galybė, maiszėsi baisia su piktu iszszaukimu.

— Mes meldžiame tamstos ant kelių, vardan Dievo, iszgauk mums arendos numažinimą.

Asz nežinojau ką daryti. Nuszokęs nū kedės, meldžiau jų atsistoti, prikalbinėjau jūs, kaip galėdamas ir ant galo su suspausta szirdžia norėjau sugrižti į kambarį, apsakyti viską mr-iui Shirley'ui. Bet vos tikt asz pasijudinau nū vietos, minia szoko ant kojų ir apniko manę. Manę nustumė nū durių, iszpradzių asz kentėjau tai kantriai, bet staiga davėsi girdėti szauksmas isz tolymo galo, kur negirdėjo mano žodžių: — Dūkit jį czia, dūkit jį czia, parodykite jį mums! Viename akimirksnyje asz taip pagriebtas ir isznesztas ant siauro kelio, vedancio isz Shirley'o į Carimacross'ą. Manę stumdė ir muszė, numetė skrybėlę, draskė drapanas ir tokioje iszvaizdoje vilko per didžiausią Carimacross'o gatvę. Minia baisia rėkavo aplink manę. Vienas rėkė vieną, kitas kitą.

(Toliaus bus)

Pajieszkėjimai.

Asz, Peliksas Szereiva, paeinant isz kaimo Naujasodžio, Panevėžio pavieto, Vilniaus rėd. pajieszkau savo brolių Antano ir Anupro Szereivų. Antanas priesz dvejus metus buvo Chicago, o Anupras buvo Philadelphijo. Praszaus atsiszaukti ant szio adreso: P. Szereiva 194 1-st str. Elizabeth, N. J.

Vyrai vagis!

Jonas Legevyčius 24 metų amžiaus, 5 pėdų augszčio,

tamsaus ir pailgo veido, akys melsvos, nosis paplokszczia; sznekėdamas daugiau į savę trauke. Paeina isz Kauno rėdybos, Sziaulių pavieto; kokios volosties ir kaimo nežinau. Jau apsivedęs. Pacziuos geltoni plaukai, veidas baltas, nosis pailga. Vaikas jiedvijų dvejų metų, da neszneka, tamsaus veido, labjau panašzus į motiną.

Virszui minavotas Jonas Legevyčius pavogė nū vieno burdingierio \$60, o nū kito \$27. Jis turėjo taip gi bylą su vienu žmogumi, ir už jį užstatė vienas tautietis \$500, kad palaidas but iki byla pasibaigs.

Kas pagaus gaus \$25 nagrados.

Praszau dūt žinią ant szio adreso:

Jakob Savielius 62 Adam st. Newark N. J.

LIETUVIAI IR LIETUVAITĖS Pikninkas!

Plymouth'o dvi draugystės:

Vytauto ir szvento Jūzapo

isztaiso pikniką 20 dieną Rupjuczio [August] mėnesio ant Hanover Park, kuris randasi tarpe Wilkes-Barre's ir Nanticok'o. Taigi užpraszome visus lietuvius ir lietuvaites kaip vietinius, taip ir isz aplinkinių miestelių imti dalyvumą sziaame smagrame pasibovyjime. Bus labai linksma ir gražu, kadangi apart szokių prie pirmos klesos muzykės lietuviszkos isz Shenandoah, Pa., bus įtaisomos zobovos, kaipo tai: visokios lenktynės didelių ir mažų, trauktynės ir visokios, kas tiktai ką geriau iszmislys. Isztaisant tokį pasilinksminimą, pasitikime, jog neatsizadės tą dieną pributi ant Hanover Park ir pasidalyti ta linkmybe nei vienas, kaip jaunikaicziai su savo panelėm, taip ir pacziūti vyrai su visom szeimynom.

Pradzia bus ant 10 valandos isz ryto ir trauksis iki vėlam vakarui.

Nūszirdžiai užpraszome visus
Komitetas.

LIETUVOS ISTORIJA

nū seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

PARASYTA SIMANO DAUKANTO BUVUSIOJO VILNIAUS
UNIVERSITETO PHILOSOFIJOS MAGISTRO.

(Tąsa).

— / Cziagi brolis

Aleksandro Jons ne taip buvo mylimas kaip pirmu, jau dėl savo atkaklaus elgimosi, jau dėl jo nūpūlių Vengrūse prirtų. Taip stiprinosi viena dalis, kuri suvisu norėjo nū kilties Jaugaliaus atsiskiesti ir vėl Piastą beje Lenką sav karaliumi paskirti. Taip berymojant atkėliavo kuningaiksztis Mozurų Janusz as su 1000 joties, kūmi tiek sav padarė orumo ir garbės, jog Lenkai it butu užmiršią Joną. Bet jo motina karalienė savo lobiu liepė veikiai karėjus samdyti ir nusiusti jū savo sunui Jonui. Ta dingste Jons pasidarė stipresniu už savo nokėją kaipo Lenkai nugąstaudami jo pradėjo minėti linkėjimą stimpanczio Kazimiero, todrin apskelbė vienu balsu Joną Albrektą savo karalium.

Aleksandra visu pirmu ėmė rupintis Maskolių kare, bet tą jis norėjo ne musziu bet siuntinias atrishti. Tūjaus Joną Zabrzezinski, Stanislovą Lebatį (Glebovicz) ir Joną Vladycką iszrėdė į siuntinius pas Joną Vasilevyczią į Maskvą, kurie turėjo vardu savo didžiojo kuningaicszcio apie neteisybes Lietuvos ukei nū Maskolių iszdarytas skustis, vienok taip mandagiai, idant ant pakajaus sutiktu, o tai dingste slaptu isziteirantu bene leis didysis Maskolių kuning. savo dukterį Elena už Aleksandro tekėti? Kaipogi iszlepusei Lietuvos didūmėnei pasigentinimas rodėsi visogeriausiu pragumu Joną nūstūdyti. Bet Maskoliai atsakė: „Apie ką Lietuvos siuntiniai skundžiasi, beje apie iszdegintas ir atimtas Lietuviams pūke Viazmos, Klepės, Liubociesko ir Meszensko, kō jų didysis kuningaicsztis suvisu nežino, bet tą jis žino, kas yra pagal jo įsakymą ir pagal teisybę tikėsis: kaipogi už sulaužymą ties Meszensku rubežiaus, Kazimieras nei kokio užgano nedarė, todrin jis patė sav pagal įstatymą tautų atteisė. Slaptu vienok Molezan Rodionov apreiskė vardu Maskolių didūmėnės Zabrzezinskiui, jog Jonas keta leisti savo dukterį į Lietuvą tekėti.

Vienok dėlto Jons Vasilevyczius nesiėlgė su Lietuviais bendresniai. Parubežyje Igumių paupyje Narvo pastrunyjo pilį vadinamą Ivangorod beje Ivono pilis, ir pradėjo ketėti valdžios visų Gudų. Tą rodė titulas, kurį jis gromatoje rasydamas Aleksandru didžiam Lietuvos kuningaicszcziui arba gaspadoriui iszreiskė, kurioje jis savę pirmą kartą valdimieru arba vieszpacziu beje caru visų Gudų vadinos. Tas titulas radosi paskui lycziu tūintimpinių karių. Kaipogi Maskolių kuningaicszcziai vieną kartą jūmi apsivardavę nenorėjo paleisti, bet darodyti jo tūjaus negalėjo, dėlto, jog Gudų tautos dideli dalykai nū senų laikų buvo jau valdžioje Lietuvų jau Lenkų. Brangiai paskui Lietuvų ir Lenkų palikunai tą užmokėjo, jog Kazimieras, dabar Aleksandra, per savo tinginį kulantį susiedą arba kaimyną pacziame diege nenuverpė: kaipogi su jo neteisybe augo ir galybė, kuri paskui sunki radosi, o ant galo nevien Lietuvos ukę bet ir paczių Lenkų į pragarą įstumė, kaip ilgainiu regėsim. Tūm tarpu Jons Vasilevyczius vis užpuldinėjo ir teriojo Sierpieisko apygardas, ir

paikino visaip Lietuvos urėdus ant atskilimo nū Lietuvos. Aleksandra did. Lietuvos kuningaicsztis iszleidęs vėl antrus siuntinius Endriejų Monevitį ir Albertą Klaczkų, skundės jam apie tai, bet veltu. Jons Vasilevyczius teisindamasis visą kaltybę metė ant Jurgio Lebaczio urėdo Smolensko ir butu jis turėjęs gintis, tūm tarpu pats didyn vien stiprinosi. Tūm pacziu laiku Lietuvos tėvunai raszė sakydami Maskolių didūmėnei arba bajorams, negalinti pagal sandarų titulą did. kuning. Maskolių perkeisti, bet ant to nei kokio nū jų atsako negavo.

Kiekvienas czia supranta, jog tokios sukartotos siuntinės Lietuvų, nieką kitą, kaip tiktai jų trapumą rodė, o Maskolius didesniai drasiuo. Daug Lietuvoje norėjo jau karės, vienok dar abejojo, noris ji rodėsi reikalinga, vienok tarė negudriai esą grumtis su neprietelium pergalems sumitusiu. Už vis, jog Aleksandra pats nenorėjo savo vieszpatavime karę pradėti, todėlgi į vietą rįžtisi kariauti, jis siuntė dar treczią kartą Klaczkų į Maskvą, su tokiu įsakymu, jog Aleksandra gailisi, dėl tulų pergalių krikszczių burius pjauti, todėl linki sav nū Vasilevycziaus pakajaus ir dukters į žmonas, vildamas lengvai su jūmi susilyginti, sakydamas, jog iszkilmingė Lietuvos siuntinė jau laukenti parubežyje nū Jono paszportų. Kaipogi Aleksandra tūmi apsipacziavimu tarės savo ukei atvangą įgausęs, bet kaip didei nusivylė, tūjaus regėsim; bet Jonas nū savo pusės neabejojo vėl tame pasigentinime ką noris pelnysęs.

Ant didesnės dar Lietuvos nelaimės buvo tenai didei vargingi metai. Žiemos viduryje, taip radosi szilta, jog kame nekame medžiai iszsprogo, pievos žaliavo, žolės žydėjo ir paukszcziai lizdus suko, bet Kovo mėnesyje radosi per 14 dienų toki speigai, jog viskas nuszalo. Nū to svietas sav lėmė kaipo ateinanczią nelaimą pacziavimosi Aleksandro su Elena, tardami, jog Gudų Elena bus Lietuviams tūmi, kō Grekonų Elena buvo Trojonims.

Ant galo liepė Aleksandra Petru Bieliui urėdai Trakų, Gregoravycziui Lietuvos rasztininkui ir Gosztautui kuningaicszcziui Zemaiczių arba kaip tūm kartu vadinamam storastai arba urėdai, pirshti Elena sav į žmonas ir sandarauti su tėvu ant to: jog Lietuviai visą tą, kas nū senų laikų Maskoliams priderėjo, palieka Jonui, bet tą, kas jau Olgirdui Lietuvos ukę valdant, buvo jau Lietuvų valdžioje, tą jis turi Lietuviams apent gražinti. Jonas Vasilevyczius iszklausęs siuntinių apsireiskė tais zodžiais: „Aleksandro bendryba ir gentinimas jam didei tinka, ir jis sakės noris taip laimingai gyventi su jūmi, kaip kad jūdviejų tėvai, Vasilius su Kazimieru gyveno. Dabar Lietuvų siuntinė su Maskolių didūmėne arba bajorais ėmė sandarauti. Ant galo ilgai didei kaulijusis suderėjo pakajų su tomis sąlygomis: jog Aleksandra iszsižada didžiosios Naugardos, Tvero ir Viazmos, Jons jiems vėl kitą viską sugražina ką buvo užėmęs. Bet perszant Elena pats Jons to didei geidė, idant jam Aleksandra did. Lietuvos kuningaicsztis rasztu pasiimtu savo busenczią žmoną Gudų tikyboje laikyti ir į katalikę neversti. Siuntinė ant to sutiko ir tūjau iszkilmingus ukvaizdžius pergėrė. Bielis, urėdas Trakų, norėjo Aleksandro vietoje buti, bet jog antrą paczią turėjo, to Maskoliai nekentė ir Gosztautas turėjo vietoje savo did. kuningaicszcio žiedus su Elena sukeisti.

1493. Lietuvų siuntiniai namo iszkeliavo, kuriūs sekė

keturi Maskolių bajorai su daugybe savo kiltos didūmėnės į Vilnių, kurie iki Elenos neiszleidus pagal Jono norą, turėjo rasztą, kaip sakiau, nū Aleksandro įgyti. Ilgai kaulijos Aleksandra norėdamas apsiėmimą pagal Lenkų budą rasztą įbrukti, bet Maskolių siuntinė reikalavo tokiu budu, koku Jons buvo paraszės. Bet kad jie ant to niekaip nenorėjo sutarti, todėl iszsiuntė jis vėl Litavorą Lietuvos marczelgą į Maskvą, bet veltu.

1494. Tūm besikaulijant sukako metai. Kad viskas buvo jau sutaikinta, iszleido Aleksandra su iszkilme siuntinius į Maskvą, jaunosios pavėdliauti, Maskoliai jūs vėl su iszkilme sekė. Elenai iszkeliaujant, tėvas Jons ją palydėjo iki Marijos bažnycziai, o jos brolis Vasilius iki Dorogomiliaus piliai, bet daugybė kitos didūmėnės sekė ją iki Vilniaus kaip jos algocziai, kiti kaip siuntiniai ketindami, Lietuvoje pasigėrę, keliauti į Krimą ir Moldaviją. Iszleisdamas Jons įsakė jiems nepirma į Maskvą sugrįžti kaip kad Elena papras Lietuvos jomylistas ir savo Maskolius užmirsz, liepdamas dar steigti, idant ne kitas koks kuningas, kaip tiktai Maskolių popas jaunūsius palaimintu, ir idant Aleksandrą prisūktu Vilniuje savo rumūse Gudų koplyczią jai įpaczią įkurti, kurioje ji galėtu laikia pagal savo dabos Dievą garbinti; ir ant galų galo idant dar iszkaulytu, jog jei Jonui atsitiktų siuntinius į Krimą ir Valakiją leisti, idant jie per Lietuvą atdarą kelią turėtu.

Lygtam Maskvoje nutinkant Aleksandra sužygiavo pas savo brolių Joną Albrektą karalių Lenkų ir rado pas jį savo tris kitus brolius, Vladislovą Vengrų ir Czekų karalių bei karalaiczius Sigismontą bei Pridriką. Ką tenai broliai tarp savęs kalbėjo rasztai neminavoja. Buvo czionai skelbema, jog karę sutarę priesz Valakus, idant tą žemę Steponui jos kuningaikszeziui glaudziantės pas Turkus atimtų ir Zygmantui savo broliui atidūtu: kaipogi Lietuviams ir Lenkams negalėjo abejutinu buti, idant Turkai valdimierais tos žemės taptu ir kaimynais Lietuvų bei Lenkų pasidarytu.

Dar tie reikalai nebuvo nubaigti, kaip atėjo žinia, jog jaunoji d. kuniūgaiksztė į Lietuvą keliaujanti. Aleksandra grįžo skubiniai į Vilnių, iszėjo už pilies jos sutikti priesz ir įvedė ją su iszkilme į savo rumus. Vincziavos buvo Szvento Stanislovo bažnyczioje, o kozos arba nūdūmės rumūse paties did. kuningaikszezio. Lietuvų didūmėnės buvo tenai daugybė, nei kokio czionai praszalieczio. Lietuviai visus Maskolius per keles nedėles didei vaiszino ir didžiūsius siuntinius turtingai apdovanojo.

Pavasaryje Aleksandra rupinosi Valakų kare, bet nū to sutrukino jį jo pacziavimasis: kaipogi Jons Vasilevyczius Maskolių d. kuningaiksztis, ūszvis Aleksandro, tūm tarpu buvo susibendravęs su Valakais. Todėl Aleksandra krupavo, idant pasala Maskoliai rumūse su Elena gyvendami, apie tai nepajustu ir į Maskvą žinios kam nedūtu. Aleksandra iszsiuntė Strumilą pasakyti Vasilevycziui, jog žmona su visu jau savo naujo tėvainėje apjunko ir didūmėnei Lietuvos te gyresī, jog ji savo žmonių nebreikalauna ilgesniai dėl kasztų, kurie ant jų maitinimo yra szilami, nės jog rodos jūdviem su žmona su visu nereikalingais esą, todrin Jonas gal jūs į Maskvą gražinti. Jis kaipo žentas pagal sandaras ir pacziavimo užraszus sakės turj Lietuvos ir Maskolius už vienus, todrin lugojo jis ir ūszvį kad taip pat dumotu: kaipogi nū to laiko

abiem turėjo buti vieni prieteliai ir vieni neprieteliai. Bet kad valdimieras Valakijos ir Moldavijos, Stepons, nelioves Lietuvos užpuldinėti ir grobti, vylėsi Aleksandra, rasi ir Jons sandaroms Stepono atsakys. Koksai galas buvo tos siuntinės, nėra žinoma.

Atėjus žiniai, jog Krimo Tautorių vieszpats Mieli-Girey įpūlė į Padaliją, pats Aleksandra su žmona raszė pas Joną talkos lugodami priesz Tautorius. Jons pažadėjo, bet nei kokios neatleido teisindamasis, jog Aleksandra jam nei laiko, nei vietos į kurią turėjo jis siusti, nepaženklinęs. Kas piktesniai, jis pats dar tą patį metą skundėsi Aleksandriui it dėl kokio apgaulio, jog jis laimindino savę Rymo kuningu, ir jog nei kokios Gudams bažnyczios Vilniuje neįkuręs, jog į rumus didziosios kuningaiksztienės, savo žmonos, Lietuvius prileidęs, o Maskolius praszalinęs ir ant galo jog jis drabužį jos į Lietuvos apdarą ir dabą perkeitęs.

1495. Ateinantis metas buvo dar piktesnis. Reikalavo Jons Vasilevyczia idant Aleksandra Turkų siuntiniams atdarą kelią per Lietuvą į Maskvą, leistu ir Tautorių bei Valakų jo bendrų nekariautu. Atsakė jam Aleksandra: „Turkamš niekaip negal atdaro kelio laikyti, kaipogi žinomas yra jų budas, jog jie pasiklovę siuntine, krikszczionių krasztūse žvalgosi, idant paskui pragumą gavę užpultu. Valakams ir Tautoriams nieko pikto nedarys, Jons tur jėms įsakyti, idant jie patys ką nepradėtu. Toji siuntinė vienus ir antrus įszizino ir jau slygojo kibirksztytys karės, kurios tūjaus į liepsną iszkilo.

Vienok tas metas nuėjo atvangoje. Tūm tarpu karalienė Elzbieta su savo sunum Pridriku ir dukterimis, Barbora ir Elzbieta, sunų ir savo marczią aplankė Vilniuje. Jiems sugrįžus, iszkeliaavo Aleksandra su žmona ir didūmėne į Gudus, įsakęs likusiems pilis drutinti, skyles zomatūse kamszyti ir loptyti. Kelyje atėjo jam gromata nū jo brolio karaliaus Lenkų Albrekto, kursai jį kvietė į sueimą į Parczavą, bet gromata taip vėlai atėjo, jog jis ant paženklintos dienos negalėjo jau suskubyti. Vienok grįždamas užvaziavo į Brestių pasikalbėti su broliu, kuriūdu tylei sutarė Parczave priesz Valakus traukti.

1496. Jei tas butu iszsireiszkęs, jog į karę Valakų rengiasi, but Lietuvos paoju buvę nū Maskolių. Bet buvo skelbiama, jog priesz Turkus tiekiasi, kurie taip pat priesz Lietuvius ir Lenkus ginklavosi. Todėl Lietuviai nevien visos savo ukės žemlionis sukėlė, bet dar isz svetimų krasztų karejvius samdė bei kryžeivius ir maskolius telkė.

Jons pradzioje žadėjo Sapijai siuntiniui Lietuvų lygiai talkinėti, bet kad jis pamatė jog ji yra Valakams parėdyta, tūm kartu per savo siuntinius lugojo Lietuvius nū karės liautis, sakydamas, jog jam Steponas gromatoje pasiėmęs teisingai su Lietuviais pakajų saugoti, bet Aleksandra per toli buvo įžengęs ir negalėjo atgal grįžti.

(Toliau bus).

